

SVETSKI DAN BORBE PROTIV TUBERKULOZE, 24. MART 2025. godine

Svetski dan borbe protiv tuberkuloze (TB) obeležava se 24. marta, na dan kada je 1882. godine profesor Robert Koh objavio svoje otkriće bacila tuberkuloze (*Mycobacterium tuberculosis*), uzročnika ove bolesti.

Republika Srbija se pridružuje ovogodišnjoj međunarodnoj kampanji, pod sloganom: **"Da! Mi možemo suzbiti TB: Obavezati se, Investirati, Sprovesti"**.

Obavezati se

Svetski lideri na sastanku na visokom nivou UN 2023. godine obećali su da će ubrzati napore za okončanje tuberkuloze. Sada nam je potrebna stvarna akcija: brza primena smernica i politika SZO, ojačane nacionalne strategije i puno finansiranje.

Investirati

Tuberkuloza se ne može pobediti bez odgovarajućeg finansiranja. Potreban nam je hrabar, raznovrstan pristup finansiranju inovacija, da bismo zatvorili praznine u pristupu prevenciji, lečenju i nezi TB, kao i da unapredimo istraživanje i inovacije.

Sprovesti

Pretvaranje obaveza u akciju znači povećanje dokazanih intervencija koje preporučuje SZO: rano otkrivanje, dijagnoza, prevencija i visokokvalitetna nega TB, posebno za TB koja je rezistentna na lekove. Uspeh zavisi od vođstva zajednice, akcije civilnog društva i međusektorske saradnje.

Uprkos tome što je efikasno lečenje tuberkuloze dostupno preko 65 godina, ova bolest danas uzrokuje 1,3 miliona smrtnih slučajeva godišnje, uglavnom u zemljama sa niskim i srednjim prihodima.

EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA TUBERKULOZE U REPUBLICI SRBIJI

U Republici Srbiji epidemiološka situacija je stabilna unazad 15 godina zahvaljujući primeni programske zdravstvene zaštite koja je zasnovana na savremenim međunarodnim strategijama prevencije i kontrole ove bolesti. I pored značajnih poteškoća tokom epidemije COVID-19, održan je nivo dijagnostike i lečenja.

Prema preliminarnim podacima u 2023. godini u Republici Srbiji registrovano je 476 osoba obolelih od tuberkuloze, što odgovara stopi prijavljivanja od 7,14/100.000 stanovnika. U

2023. godini broj obolelih je za 2% veći u odnosu na 2022. godinu. Veći broj obolelih je zabeležen u uzrastnoj grupi od 60 i više godina. Tokom 2023. godine registrovano je nešto manje obolelih među decom i adolescentima u odnosu na 2022. godinu, ali i dalje značajno više u odnosu na 2020. i 2021. godinu. Više od dve trećine obolele dece i adolescenata (70%) su lica iz kontakta sa odraslim obolelim osobama. Od ukupnog broja dece i adolescenata dijagnostikovanih i lečenih od tuberkuloze u 2023. godini, 13% nema podataka o sprovedenoj BCG vakcinaciji. Među obolelima je znatno više osoba muškog pola.

Koncept „eliminacije tuberkuloze“ datira iz 1990. godine kada su se stručnjaci koji se bave ovom problematikom okupili u u Holandiji i podržali ideju o eliminaciji TB u zemljama zapadne Evrope, Sjedinjenim Američkim Državama, Kanadi i Japanu koje su u to vreme imale manji broj obolelih. Tokom 2014. godine objavljen je Okvirni dokument za eliminaciju tuberkuloze koji ostaje i danas osnovni vodič. U Okvirnom dokumentu, prag od manje od jednog slučaja tuberkuloze na milion stanovnika je definisan kao prag za eliminaciju i smatra se dovoljno niskim da omogući da se TB nikada neće pojaviti kao javnozdravstvena pretnja u budućnosti.

Republika Srbija pripada grupi zemalja sa niskom incidencijom. Pomenutim dokumentom identifikovano je osam prioriternih oblasti delovanja za postizanje preeliminacije i eliminacije tuberkuloze u zemljama sa niskom incidencijom:

- obezbediti finansiranje, osnovne usluge dijagnostike i lečenja visokog kvaliteta.
- obratiti posebnu pažnju na najugroženije i teško dostupne grupe.
- rešavanje posebnih potreba migranata i prekograničnih pitanja.
- sprovesti skrining na aktivnu TB i latentnu tuberkuloznu infekciju (LTBI) kod osoba iz kontakta sa obolelim od TB odabranih grupa visokog rizika i obezbediti odgovarajuće lečenje.
- optimizovati prevenciju i negu TB rezistentne na lekove prve linije.
- obezbediti kontinuirani nadzor, praćenje i evaluaciju programa zasnovanu na individualnom praćenju slučajeva bolesti.
- podrška globalnoj prevenciji i kontroli TB.

Generalna skupština Ujedinjenih nacija sazvala je polovinom prošle godine svoj drugi sastanak na visokom nivou o borbi protiv tuberkuloze kako bi razmotrila globalne ciljeve utvrđene za period 2018–2022. i razvila nove ciljeve do 2027. godine.

Države članice su na sastanku podržale Deklaraciju koja reafirmiše globalnu posvećenost okončanju tuberkuloze do 2030. godine.

КУЛТУРА КИЈАЊА И КАШЉАЊА

КАДА КИЈАТЕ ИЛИ КАШЉЕТЕ

- Покријте нос и уста папирном марамицом

или

- Ако немате марамицу, заклоните нос и уста надлактицом

- Баците употребљену папирну марамицу у корпу за смеће (избегавајте марамице за вишекратну употребу, јер су резервоар заразе)

- Оперите руке водом и сапуном
- Ако Вас здравствени радник замоли да ставите хируршку маску, да бисте заштитили остале, поставите је преко носа и уста

Помозите да се спречи ширење заразе

NOVI GLOBALNI CILJEVI ZA PERIOD 2023-2027. GODINA:

- 90% pacijenata kojima je potrebno, ima pristup kvalitetnoj dijagnozi i lečenju;
- 90% pojedinaca u riziku od razvoja bolesti imaju pristup prevenciji;
- 100% ljudi sa TB ima pristup zdravstvenim i socijalnim uslugama i
- prikupljanje sredstava za istraživanje i razvoj nove vakcine protiv tuberkuloze.

Da bi postigli globalnu kontrolu tuberkuloze i na kraju eliminaciju tuberkuloze kao javnozdravstvenog problema, potrebna su ulaganja za:

- implementaciju novih imunoloških strategija za razvoj efikasnijih vakcina;
- razvoj novih terapijskih režima;
- razvoj novih dijagnostičkih testova;
- sprovođenje prevencije kroz skrining korišćenjem standardizovanih starih i novih dijagnostičkih testova za otkrivanje infekcije i
- sprovođenje dijagnostičkih testova uzimanjem sputuma.